

WOJCIECH SZCZEPAN STASZEWSKI

STRUKTURA ORGANIZACYJNA MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Minister Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej jest naczelnym organem administracji państwowej w dziedzinie polityki zagranicznej, a jego obsługę zapewnia Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP¹. Organizacja ministerstwa spraw zagranicznych określana jest wyłącznie w przepisach prawa krajowego².

W 1998 r. wprowadzono nową strukturę organizacyjną Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, odbiegającą od klasycznego podziału resortu na departamenty i wydziały³. Statut przewidywał powołanie trzydziestu ośmiu komórek organizacyjnych⁴, w tym 27 departamentów o różnym zakresie kompetencji i zróżnicowanych pod względem stanu zatrudnienia⁵. W skład Ministerstwa wchodziły następujące komórki organizacyjne:

Dr WOJCIECH SZCZEPAN STASZEWSKI – asystent Katedry Prawa Międzynarodowego Publicznego KUL; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin.

¹ Zob. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 VII 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Zagranicznych, Dz. U. 2002 r., nr 97, poz. 870; zm.: Dz. U. 2003 r., nr 118, poz. 1111. Zob. też: J. S u t o r, *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, wyd. 7 uaktualnione, Warszawa 2003, s. 55; E. U r a, E. U r a, *Prawo administracyjne*, wyd. 4, Warszawa 2002, s. 366-367.

² Szerzej na ten temat: S u t o r, dz. cyt., s. 49 i n.

³ Na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 VII 1998 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Dz. U. 1998 r., nr 93, poz. 586.

⁴ Statut Ministerstwa Spraw Zagranicznych z 1997 r. przewidywał powołanie 22 komórek organizacyjnych. Zob. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 VII 1997 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Dz. U. 1997 r., nr 69, poz. 442.

⁵ Por. K. S z c z e p a n i k, *Dyplomacja Polski 1918-2000. Struktury organizacyjne*,

1. Gabinet Polityczny Ministra, 2. Sekretariat Ministra, 3. Biuro Dyrektora Generalnego, 4. Departament Strategii i Planowania, 5. Departament Polityki Bezpieczeństwa, 6. Departament Krajów Pozaeuropejskich i Systemu Narodów Zjednoczonych, 7. Departament Polityki Europejskiej, 8. Departament Spraw Prawnych i Konsularnych, 9. Departament Dyplomacji Kulturalnej, 10. Departament Integracji Europejskiej, 11. Departament Polityki Bezpieczeństwa Europejskiego, 12. Departament Polityki Eksportowej, 13. Departament Europy Wschodniej, 14. Departament Ameryki Północnej, 15. Departament Azji, Australii i Ameryki Łacińskiej, 16. Departament Afryki i Bliskiego Wschodu, 17. Departament do Spraw Politycznych ONZ, 18. Departament do Spraw Ekonomiczno-Społecznych ONZ, 19. Departament Europy Zachodniej, 20. Departament Europy Środkowej i Południowej, 21. Departament Konsularny, 22. Departament Polonii, 23. Departament Prawny, 24. Departament Traktatowy, 25. Departament Polityki Kulturalno-Naukowej, 26. Departament Promocji, 27. Departament Systemu Informacji, 28. Departament Unii Europejskiej, 29. Departament Instytucji Europejskich i Polityki Regionalnej, 30. Departament Analiz Ekonomicznych, 31. Protokół Dyplomatyczny, 32. Biuro Kadr, 33. Biuro Szkolenia, 34. Biuro Administracji, 35. Biuro Finansów, 36. Biuro Informacji i Łączności, 37. Biuro Spraw Obronnych, 38. Archiwum⁶. Utworzono sześć departamentów koordynacyjnych: Polityki Bezpieczeństwa, Polityki Europejskiej, Integracji Europejskiej, Krajów Pozaeuropejskich i Systemu Narodów Zjednoczonych, Spraw Prawnych i Konsularnych, Dyplomacji Kulturalnej.

Jak podkreślał K. Szczepanik, „obszar ich kompetencji odzwierciedlał jednocześnie najważniejsze zagadnienia dla realizacji celów naszej polityki zagranicznej tego okresu”⁷.

W 2001 r. nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej MSZ. Prezes Rady Ministrów nadał Statut Ministerstwu Spraw Zagranicznych, zgodnie z którym w skład ministerstwa weszły dwadzieścia trzy komórki organizacyjne⁸. Obec-

Warszawa 2000, s. 163; t e n ż e, *Organizacja i funkcjonowanie służby dyplomatyczno-konsularnej*, [w:] *Polityka zagraniczna RP 1989-2002*, red. R. Kuźniar, K. Szczepanik, Warszawa 2002, s. 437.

⁶ Zob. *Struktura organizacyjna Ministerstwa Spraw Zagranicznych*, [w:] *Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 1998*, red. B. Wizimirska, Warszawa 1998, s. 311-315.

⁷ S z c z e p a n i k, *Dyplomacja Polski 1918-2000*, s. 164. Zob. J. S u t o r, *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, wyd. VI zmienione, Warszawa 2000, s. 54-56.

⁸ Zob. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 X 2001 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Spraw Zagranicznych, Dz. U. 2001 r., nr 126, poz. 1387.

nie obowiązujący Statut Ministerstwa Spraw Zagranicznych⁹ potwierdza, iż w skład Ministerstwa wchodzi dwadzieścia trzy komórki organizacyjne, tj.:

1. Gabinet Polityczny Ministra, 2. Sekretariat Ministra, 3. Biuro Dyrektora Generalnego, 4. Departament Strategii i Planowania Polityki Zagranicznej, 5. Departament Unii Europejskiej, 6. Departament Polityki Bezpieczeństwa, 7. Departament Prawno-Traktatowy, 8. Departament Systemu Narodów Zjednoczonych i Problemów Globalnych, 9. Departament Zagranicznej Polityki Ekonomicznej, 10. Departament Europy, 11. Departament Ameryki, 12. Departament Azji i Pacyfiku, 13. Departament Afryki i Bliskiego Wschodu, 14. Protokół Dyplomatyczny, 15. Departament Promocji, 16. Departament Systemu Informacji, 17. Departament Konsularny i Polonii, 18. Archiwum, 19. Biuro Kadr i Szkolenia, 20. Biuro Budżetu i Finansów, 21. Biuro Administracji, 22. Biuro Informatyki, 23. Biuro Bezpieczeństwa Dyplomatycznego, 24. Biuro Łączności¹⁰.

Zadania, które wykonują poszczególne komórki organizacyjne, zostały określone w rozdziale trzecim Regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, nadanego Zarządzeniem nr 3 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 28 XII 2001 r.¹¹ Jeżeli do wykonywania określonego zada-

⁹ Zob. Zarządzenie nr 81 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 VII 2002 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Spraw Zagranicznych. Zgodnie z § 2 Zarządzenia weszło ono w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 VII 2002 r. Tekst – M. P. 2002 r., nr 28, poz. 456; zm.: M. P. 2003 r., nr 41, poz. 599; nr 59, poz. 930.

¹⁰ Zob. S u t o r, *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, wyd. VII, s. 56-58.

¹¹ Regulamin organizacyjny MSZ stanowi załącznik do Zarządzenia nr 3 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 28 XII 2001 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Zagranicznych. Zarządzenie weszło w życie w dniu 14 I 2002 r. Tekst – Dziennik Urzędowy Ministra Spraw Zagranicznych (dalej: Dz. Urz. MSZ) 2002 r., nr 1 poz. 1; zm.: Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 3, poz. 35; nr 4, poz. 42; 2003 r., nr 2, poz. 3; 2004 r., nr 1, poz. 1. W §2 Regulaminu stwierdzono, iż określa on zadania i tryb pracy komórek organizacyjnych oraz jednostek organizacyjnych. Jednostkami organizacyjnymi są jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Spraw Zagranicznych. W odrębnym trybie natomiast ustalono: 1. zakres czynności Sekretarza Stanu i Podsekretarza Stanu oraz porządek zastępstw w przypadku nieobecności Ministra Spraw Zagranicznych; 2. organizację i tryb działania rad i zespołów (jednostek pomocniczych w sprawach należących do zakresu działania Ministra Spraw Zagranicznych), o których mowa w art. 7 ust. 4 pkt 5 ustawy z dnia 8 VIII 1996 r. o Radzie Ministrów (j. t. Dz. U. 2003 r., nr 24, poz. 199; zm.: Dz. U. 2003 r., nr 80, poz. 717); 3. regulamin pracy; 4. zasady i tryb obiegu informacji niejawnych w ministerstwie i placówkach zagranicznych; 5. tryb udzielania zamówień publicznych w ministerstwie i placówkach zagranicznych; 6. dysponentów budżetu niższego stopnia w części, której głównym dysponentem jest Minister Spraw Zagranicznych oraz uprawnienia dyrektorów w zakresie planowania wydatków i gospodarowania środkami budżetowymi.

nia konieczne jest współdziałanie kilku komórek organizacyjnych, dyrektor generalny służby zagranicznej może wyznaczyć koordynującą komórkę organizacyjną i określić zakres uprawnień jej dyrektora¹².

Komórki organizacyjne w zakresie swojej właściwości¹³ uczestniczą w realizacji ustalonych w przyjętym trybie zadań Ministra Spraw Zagranicznych zgodnie z jego wytycznymi i poleceniami oraz wykonują inne określone przez niego zadania. Do zadań ogólnych komórek organizacyjnych¹⁴ wykonywanych w zakresie ich właściwości należy:

1. przygotowywanie projektów programów, planów, analiz, opinii, wniosków, sprawozdań, materiałów i informacji;
2. współdziałanie z innymi komórkami organizacyjnymi i placówkami zagranicznymi w drodze uzgodnień i konsultacji, opiniowania, udostępniania informacji oraz prowadzenia wspólnych prac nad określonymi zadaniami;
3. przygotowywanie dokumentów dotyczących wizyt państwowych, rządowych i innych wizyt oficjalnych;
4. przygotowywanie inicjatyw legislacyjnych, opracowywanie i opiniowanie aktów prawnych, opracowywanie ocen stosowania obowiązujących aktów prawnych oraz współdziałanie z Biurem Dyrektora Generalnego przy przygotowywaniu wykładni przepisów prawnych z zakresu działania Ministra Spraw Zagranicznych;
5. udzielanie rzecznikowi prasowemu niezbędnych wyjaśnień i informacji oraz udostępnianie materiałów;
6. przygotowywanie projektów odpowiedzi na zapytania i interpelacje poselskie oraz skargi i wnioski;
7. uczestniczenie w prowadzeniu postępowań o udzielanie zamówienia publicznego;
8. zapewnienie obsługi prac wykonywanych w ramach Rady Ministrów, Komitetu Integracji Europejskiej, Stałego Komitetu Rady Ministrów w zakresie dotyczącym Ministra Spraw Zagranicznych;
9. współdziałanie z Biurem Bezpieczeństwa Dyplomatycznego w realizacji zadań związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa oraz ochroną informacji niejawnych;

¹² Rozwiązania te stosowane są także odpowiednio w przypadku współdziałania placówek zagranicznych.

¹³ Także placówki zagraniczne.

¹⁴ Także placówek zagranicznych.

10. współdziałanie z Departamentem Promocji w realizacji zadań związanych z promocją Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;

11. dysponowanie i gospodarowanie środkami przekazanymi przez głównego dysponenta środków budżetowych;

12. analizowanie systemu gromadzenia, przetwarzania i obiegu informacji w ministerstwie i w placówkach zagranicznych oraz współpraca w opracowywaniu założeń specjalistycznych i ogólnodostępnych systemów informatycznych;

13. współpraca z właściwą komórką organizacyjną w wykonywaniu zadań określonych w przepisach o działalności pożytku publicznego¹⁵.

Do zadań szczegółowych **Gabinetu Politycznego Ministra** należy: doradzanie Ministrowi Spraw Zagranicznych, sporządzanie opinii w sprawach zleconych przez Ministra Spraw Zagranicznych oraz wykonywanie innych zadań określonych przez Ministra Spraw Zagranicznych. Gabinet Polityczny Ministra ma strukturę bezwydziałową, a bezpośredni nadzór nad nim sprawuje Minister Spraw Zagranicznych.

Sekretariat Ministra, zgodnie z § 19 Regulaminu: 1. prowadzi sprawy związane z działalnością Ministra Spraw Zagranicznych jako naczelnego organu administracji państwowej i członka Rady Ministrów, jeżeli nie należą one do właściwości innych komórek organizacyjnych; 2. zapewnia obsługę Ministra Spraw Zagranicznych w zakresie jego współpracy z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmem i Senatem, Prezesem i członkami Rady Ministrów, Najwyższą Izbą Kontroli oraz innymi organami administracji rządowej, samorządu terytorialnego, partiami politycznymi, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami; 3. rozdziela korespondencję adresowaną do Ministra Spraw Zagranicznych; 4. zapewnia obsługę sekretarską i kancelaryjną Ministra Spraw Zagranicznych, Sekretarza Stanu, Podsekretarzy Stanu i Gabinetu Politycznego Ministra; 5. koordynuje opracowywanie odpowiedzi Ministra Spraw Zagranicznych na interpelacje i zapytania poselskie oraz dezyderaty komisji sejmowych; 6. koordynuje organizację wizyt i spotkań Ministra Spraw Zagranicznych oraz przygotowanie niezbędnych materiałów; 7. prowadzi kalendarz zajęć Ministra Spraw Zagranicznych; 8. zapewnia

¹⁵ W § 17 ust. 3 Regulaminu podkreślono, że jednostki organizacyjne nadzorowane przez Ministra Spraw Zagranicznych na podstawie przepisów odrębnych współdziałają z właściwymi komórkami organizacyjnymi i placówkami zagranicznymi w realizacji ich zadań w sposób określony w ust. 2 pkt 2. Natomiast pozostałe zadania tych jednostek określają przepisy odrębne.

obsługę funduszu dyspozycyjnego Ministra Spraw Zagranicznych; 9. prowadzi obsługę Podsekretarza Stanu odpowiedzialnego za bieżącą koordynację spraw parlamentarnych w ministerstwie; 10. zapewnia utrzymanie stałych kontaktów i dialogu z przedstawicielami diaspory żydowskiej, 11. uczestniczy, we współpracy z właściwymi instytucjami, w działaniach na rzecz odzyskania utraconych dóbr kultury.

Do szczegółowych zadań **Biura Dyrektora Generalnego** należy, m.in. zapewnienie obsługi dyrektora generalnego; opiniowanie projektów dokumentów przedkładanych dyrektorowi generalnemu do akceptacji lub podpisu oraz przygotowywanie projektów dokumentów na polecenie dyrektora generalnego; redagowanie Dziennika Urzędowego Ministra Spraw Zagranicznych i prowadzenie rejestru aktów normatywnych nie zawierających przepisów powszechnie obowiązujących i innych aktów prawnych Ministra Spraw Zagranicznych¹⁶; analizowanie – na polecenie dyrektora generalnego służby zagranicznej – systemu organizacji pracy i funkcjonowania ministerstwa i placówek zagranicznych oraz wykonywania zadań przez placówki zagraniczne i komórki organizacyjne, a w tym przygotowywanie propozycji rozwiązań w tym zakresie¹⁷.

¹⁶ Zob. Zarządzenie nr 1 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 2 III 2001 r. w sprawie wydawania Dziennika Urzędowego Ministra Spraw Zagranicznych oraz trybu opracowywania i rejestracji niektórych aktów normatywnych oraz innych aktów prawnych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Weszło w życie w dniu 20 VII 2001 r. Tekst – Dz. Urz. MSZ 2001 r., nr 1, poz. 1. W § 2 zarządzenia stwierdzono, iż akty normatywne Ministra Spraw Zagranicznych nie zawierające przepisów powszechnie obowiązujących wydawane są, na podstawie ustaw, w formie zarządzenia. Ponadto stwierdzono, że w celu wykonania kompetencji kierowniczych, nadzorczych i kontrolnych Minister Spraw Zagranicznych oraz Dyrektor Generalny wydają akty prawne, nie będące aktami normatywnymi. Są to w szczególności: a) decyzje o utworzeniu, likwidacji, zawieszeniu i wznowieniu działalności placówki zagranicznej; b) inne decyzje nie zawierające rozstrzygnięć w sprawach indywidualnych; c) regulaminy zatwierdzone przez Dyrektora Generalnego; d) instrukcje; e) wytyczne.

¹⁷ Biuro Dyrektora Generalnego także: 1. nadzoruje opracowywanie i opiniuje projekty wewnętrznych regulaminów organizacyjnych komórek organizacyjnych i placówek zagranicznych, jak również projekty innych aktów prawnych dyrektora generalnego; prowadzi rejestr placówek zagranicznych; 2. nadzoruje wykonywanie zadań związanych z obsługą prac wykonywanych w ramach Rady Ministrów i Stałego Komitetu Rady Ministrów w zakresie dotyczącym Ministra Spraw Zagranicznych; 3. prowadzi kontrolę, w tym kontrolę finansową i audyt wewnętrzny; prowadzi rejestr sprawozdań, protokołów z kontroli, zaleceń pokontrolnych oraz informacji o ich realizacji; 4. inicjuje, opracowuje i opiniuje projekty aktów normatywnych oraz uczestniczy w pracach legislacyjnych; stwierdza prawidłowość projektów aktów normatywnych opracowywanych przez ministerstwo pod względem prawnym i redakcyjnym; 5. prowadzi ewidencję skarg i wniosków oraz koordynuje ich załatwianie, a także sporządza dla Ministra Spraw Zagranicznych informacje dotyczące tych spraw; 6. nadzoruje wykonywanie zadań przez komórki organizacyjne i placówki zagraniczne w zakresie zamówień publicznych; prowadzi

Departament Strategii i Planowania Polityki Zagranicznej: dokonuje okresowych analiz i ocen zmian w otoczeniu międzynarodowym Rzeczypospolitej Polskiej; planuje główne kierunki aktywności międzynarodowej Rzeczypospolitej Polskiej oraz formułuje propozycje inicjatyw międzynarodowych, a także opracowuje projekty stanowiska wobec inicjatyw międzynarodowych, wywołujących skutki istotne dla interesów Rzeczypospolitej Polskiej; opracowuje ekspertyzy z zakresu stosunków międzynarodowych; utrzymuje kontakty z komórkami planowania w ministerstwach spraw zagranicznych państw obcych i organizacji międzynarodowych; współpracuje z instytucjami i organizacjami naukowymi, a także przygotowuje projekt *exposé* Ministra Spraw Zagranicznych oraz, na podstawie materiałów przekazanych przez poszczególne komórki organizacyjne, projekt dorocznego dokumentu rządowego prezentującego najważniejsze zadania polskiej polityki zagranicznej na rok następny.

Wiele zadań szczegółowych powierzono **Departamentowi Unii Europejskiej**. Departament ten, zgodnie z § 22 ust. 1 Regulaminu: 1. prowadzi sprawy stosunków Rzeczypospolitej Polskiej z Unią Europejską; 2. prowadzi sprawy związane z wypracowaniem strategii aktywnego członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej w odniesieniu do głównych polityk wspólnotowych Unii Europejskiej, a także analizuje stanowiska państw członkowskich Unii Europejskiej w sprawach integracji europejskiej i formułuje wnioski w zakresie działań wewnętrznych i zewnętrznych; 3. zapewnia obsługę przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej biorących udział w posiedzeniach Rady Europejskiej oraz Rady do spraw Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych; 4. koordynuje proces przygotowywania przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej do udziału w posiedzeniach Komitetu Stałych Przedstawicieli (COREPER II) oraz Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa; 5. zapewnia obsługę udziału przedstawiciela Ministra Spraw Zagranicznych w pracach Komitetu Integracji Europejskiej oraz koordynuje proces przygotowania i uzgodnienia przez komórki organizacyjne ministerstwa stanowiska na po-

rejstr zamówień publicznych ministerstwa i placówek zagranicznych; 7. prowadzi ewidencję aktów ustanawiających pełnomocnictwa i upoważnienia udzielane przez Ministra Spraw Zagranicznych i Dyrektora Generalnego oraz aktów ich odwołania lub stwierdzenia przypadków wygaśnięcia tych pełnomocnictw i upoważnień z innych przyczyn; 8. zapewnia obsługę ministerstwa w zakresie pomocy prawnej, określonej w przepisach o radcach prawnych, z wyłączeniem spraw należących do właściwości Departamentu Prawno-Traktatowego; 9. zapewnia obsługę prac resortowej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, w tym prowadzi archiwum tej komisji i rzecznika dyscypliny finansów publicznych.

siedzenia Komitetu Integracji Europejskiej; 6. koordynuje wypracowanie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach z zakresu Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej oraz zapewnia obsługę pracy dyrektora politycznego i korespondenta europejskiego; 7. analizuje stan oraz rozwój Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Stosunków Zewnętrznych Unii Europejskiej, w tym stosunków Unii Europejskiej z NATO i innymi organizacjami międzynarodowymi, polityki Unii Europejskiej wobec państw Europy Wschodniej i Bałkanów, a także Stanów Zjednoczonych Ameryki, współpracy Unii Europejskiej z państwami regionu Morza Śródziemnego i innych regionów świata oraz polityki Unii Europejskiej w dziedzinie pomocy rozwojowej, przy czym w zakresie stosunków Unii Europejskiej z NATO oraz polityki w dziedzinie pomocy rozwojowej Departament Unii Europejskiej współpracuje odpowiednio z Departamentem Polityki Bezpieczeństwa i Departamentem Systemu Narodów Zjednoczonych i Problemów Globalnych; 8. prowadzi sprawy związane z procesem rozszerzenia Unii Europejskiej oraz wypracowywaniem propozycji polskiego stanowiska w tej kwestii; 9. koordynuje prace związane z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w dyskusji na temat kształtu instytucjonalnego Unii Europejskiej; zapewnia obsługę delegacji polskiej na posiedzenia Konferencji Międzyrządowej w sprawie reformy instytucjonalnej Unii Europejskiej; 10. zapewnia obsługę współpracy Ministra Spraw Zagranicznych z Sejmem i Senatem, organizacjami pozarządowymi, partiami politycznymi oraz samorządem terytorialnym w zakresie informacji i konsultacji w sprawach integracji europejskiej, a także uczestniczy w promocji zewnętrznej procesu integracji Rzeczypospolitej Polskiej z Unią Europejską; 11. współpracuje z właściwą komórką organizacyjną w sprawach wprowadzenia do polskiego porządku prawnego decyzji organizacji i instytucji międzynarodowych w zakresie wprowadzania, zawieszania i znoszenia sankcji międzynarodowych; 12. nadzoruje pracę przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej oraz, we współpracy z Departamentem Europy, nadzoruje pracę przedstawicielstw dyplomatycznych w państwach członkowskich Unii Europejskiej i państwach stowarzyszonych z Unią Europejską; 13. dokonuje analizy i dystrybucji dokumentacji Unii Europejskiej wewnątrz ministerstwa¹⁸.

¹⁸ Ponadto do zadań tego Departamentu należy: 1. analizowanie działalności Rady Europy i jej wyspecjalizowanych agend oraz formułowanie wniosków dotyczących współpracy Rzeczypospolitej Polskiej z tymi instytucjami; 2. analizowanie działalności Rady Państw Morza Bał-

Departament Polityki Bezpieczeństwa, m.in.: analizuje problemy bezpieczeństwa i obronności, w tym identyfikuje i analizuje zagrożenia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej; prowadzi sprawy wynikające ze współpracy Rzeczypospolitej Polskiej z NATO, UZE i OBWE oraz z Unią Europejską w zakresie Wspólnej Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, we współpracy z Departamentem Unii Europejskiej i Obsługi Negocjacji Akcesyjnych oraz sprawy wynikające ze współpracy Rzeczypospolitej Polskiej z Radą Europy w zakresie swojej właściwości; zapewnia obsługę udziału Rzeczypospolitej Polskiej w pracach NATO, formułuje wnioski dotyczące udziału Rzeczypospolitej Polskiej w NATO oraz w rozwoju tej organizacji¹⁹.

tyckiego, Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, Organizacji Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej, Rady Arktycznej i Euroarktycznego Regionu Morza Barentsa; prowadzenie spraw związanych z członkostwem bądź statusem obserwatora Rzeczypospolitej Polskiej w tych organizacjach; 3. prowadzenie spraw dotyczących europejskiej polityki regionalnej, międzynarodowej współpracy międzyregionalnej, transgranicznej oraz współpracy euroregionów, również w odniesieniu do instytucji europejskich; formułowanie wniosków dotyczących udziału Rzeczypospolitej Polskiej w tej współpracy; 4. obsługa zadań Ministra Spraw Zagranicznych wynikających z koordynacyjnej roli w zakresie międzynarodowej aktywności organów samorządu terytorialnego oraz zadań określonych w przepisach o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych; 5. współpraca z organami administracji publicznej oraz organizacjami pozarządowymi; wspieranie ich aktywności w Radzie Europy, RPMB, ISE, oraz we współpracy regionalnej; 6. współpraca z terenowymi i samorządowymi organami administracji w zakresie ich działalności międzynarodowej oraz wspieranie ich udziału w europejskiej współpracy regionalnej i transgranicznej; 7. organizowanie poparcia dla obywateli polskich kandydujących na stanowiska w Radzie Europy, a także organach Inicjatywy Środkowoeuropejskiej i Rady Państw Morza Bałtyckiego; 8. analizowanie finansowych aspektów udziału Rzeczypospolitej Polskiej w europejskiej polityce regionalnej oraz systemu finansowania projektów realizowanych w ramach międzynarodowej współpracy międzyregionalnej i transgranicznej; formułowanie propozycji projektów realizowanych przy wsparciu ze środków instytucji międzynarodowych; 9. nadzór nad wykonywaniem zadań przez Stałe Przedstawicielstwo Rzeczypospolitej Polskiej przy Radzie Europy oraz we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi nad innymi placówkami zagranicznymi w zakresie polityki i współpracy regionalnej; 10. prowadzenie dokumentacji organizacji i instytucji pozostających w zakresie właściwości departamentu; 11. współpraca z Komitetem Regionów Unii Europejskiej oraz polskimi przedstawicielami do tego Komitetu.

¹⁹ Ponadto: koordynuje, we współpracy z Departamentem Unii Europejskiej, problematykę CESDP; formułuje wnioski dotyczące zaangażowania Rzeczypospolitej Polskiej w rozwój europejskich zdolności obronnych z punktu widzenia interesów bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej; utrzymuje kontakty z komórkami do spraw polityki bezpieczeństwa w ministerstwach spraw zagranicznych, obrony oraz spraw wewnętrznych państw obcych oraz z odpowiednimi organami organizacji międzynarodowych – NATO, UZE, OBWE, Rady Europy oraz Unii Europejskiej; prowadzi sprawy polityki bezpieczeństwa, w tym dotyczące problematyki NATO, OBWE oraz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, nieprolifera-

Ważne miejsce w strukturze organizacyjnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych zajmuje **Departament Prawno-Traktatowy**. Odpowiada on za wykonywanie obowiązków Ministra Spraw Zagranicznych wynikających z przepisów dotyczących umów międzynarodowych²⁰; nadzoruje wykonywanie obowiązków i korzystanie z praw wynikających z zawartych umów międzynarodowych, dla których ministrem właściwym jest Minister Spraw Zagranicznych; uczestniczy w negocjowaniu umów międzynarodowych; jak również wykonuje

cji, kontroli eksportu, kontroli zbrojeń i rozbrojenia, z wyłączeniem spraw należących do właściwości Departamentu Systemu Narodów Zjednoczonych i Problemów Globalnych; analizuje realizację ogólnoeuropejskich porozumień w zakresie kontroli zbrojeń konwencjonalnych i środków umacniania zaufania oraz formułuje stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej w tych sprawach; przygotowuje i zapewnia obsługę udziału Rzeczypospolitej Polskiej w europejskich rokowaniach rozbrojeniowych oraz dotyczących środków budowy zaufania i bezpieczeństwa w Europie; przygotowuje ekspertyzy i wnioski dotyczące polityki bezpieczeństwa oraz reżimu i architektury bezpieczeństwa międzynarodowego; nadzoruje pracę Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy NATO i UZE, Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy OBWE w Wiedniu, Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej (w zakresie spraw CESDP) oraz w zakresie swojej właściwości i we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi, pracę przedstawicielstw dyplomatycznych w państwach członkowskich NATO i OBWE oraz partnerskich (PdP); zapewnia obsługę sieci łączności szyfrowej BERYL w zakresie problematyki bezpieczeństwa oraz obsługę sieci łączności OBWE; współpracuje z Ministerstwem Obrony Narodowej, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Kancelarią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Biurem i Radą Bezpieczeństwa Narodowego, Kancelarią Prezesa Rady Ministrów oraz z właściwymi komisjami Sejmu i Senatu w sprawach dotyczących zewnętrznego bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej; zapewnia obsługę uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w inicjatywach rozbrojeniowych i w pracach międzynarodowych ugrupowań nieproliferacji i kontroli eksportu oraz w realizacji zobowiązań międzynarodowych w tym zakresie; opiniuje celowość członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacjach międzynarodowych, zajmujących się nieproliferacją, kontrolą eksportu, rozbrojeniem i kontrolą zbrojeń oraz ocenia realizację zobowiązań międzynarodowych w tym zakresie; wykonuje zadania z zakresu nieproliferacji i reżimów kontrolnych, kontroli obrotu bronią i techniką wojskową, towarami i technologiami podwójnego zastosowania oraz nadzoru nad współpracą przemysłów obronnych; w zakresie problematyki rozbrojenia i kontroli zbrojeń współdziała z właściwymi komórkami organizacyjnymi ministerstwa; wykonuje zadania w zakresie międzynarodowej współpracy przemysłów obronnych, przetargów na dostawy sprzętu dla polskich Sił Zbrojnych i transakcji kompensacyjnych związanych z przemysłem obronnym; prowadzi sprawy związane z zatrudnieniem obywateli polskich w instytucjach NATO i OBWE; współpracuje z właściwą komórką organizacyjną w sprawach wprowadzenia do polskiego porządku prawnego decyzji organizacji i instytucji międzynarodowych w zakresie wprowadzania, zawieszania i znoszenia sankcji międzynarodowych.

²⁰ Zob. ustawa z dnia 14 IV 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. 2000 r., nr 39, poz. 443 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 VIII 2000 r. w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o umowach międzynarodowych (Dz. U. 2000 r., nr 79, poz. 891). Teksty: A. P r z y b o r o s k a - K l i m c z a k, *Prawo międzynarodowe publiczne. Wybór dokumentów*, wyd. VI zmienione, Lublin 2003, s. 550-576.

czynności związane z wykonywaniem przez Rzeczpospolitą Polską funkcji depozytariusza umów międzynarodowych. Ponadto: 1. przygotowuje opinie oraz bierze udział w pracach nad wprowadzeniem decyzji organów międzynarodowych oraz norm prawa międzynarodowego do polskiego porządku prawnego; 2. dokonuje przeglądu stosunków traktatowych Rzeczypospolitej Polskiej; 3. prowadzi archiwum traktatowe, gromadzi, rejestruje i przechowuje oryginalne teksty umów międzynarodowych oraz wszelkie dokumenty z nimi związane; 4. opracowuje opinie z zakresu prawa międzynarodowego publicznego i prywatnego oraz uczestniczy w pracach związanych z ich kodyfikacją i rozwojem, w tym przygotowuje materiały oraz bierze udział w pracach Komitetu VI Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych oraz innych organów międzynarodowych zajmujących się problematyką prawną; 5. prowadzi prace w zakresie problematyki praw człowieka i mniejszości narodowych, z wyłączeniem problematyki systemu Narodów Zjednoczonych; 6. współpracuje w sprawach związanych z uczestnictwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej poprzez opiniowanie projektów aktów prawnych i umów międzynarodowych zawieranych przez Unię Europejską lub przez Unię Europejską i jej państwa członkowskie; 7. przygotowuje stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej i uczestniczy w postępowaniu przed sądami międzynarodowymi, trybunałami arbitrażowymi oraz w innych postępowaniach związanych z rozstrzygnięciem sporów międzynarodowych, dla których organem właściwym jest Minister Spraw Zagranicznych; 8. zapewnia obsługę prac związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej przed międzynarodowymi organami kontroli przestrzegania praw człowieka; 9. opiniuje projekty porozumień zawieranych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej z partnerami zagranicznymi oraz – pod względem zgodności z międzynarodowymi zobowiązaniami Rzeczypospolitej Polskiej – projekty uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego o przystąpieniu do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych; 10. koordynuje problematykę prawną związaną z granicą państwową; 11. opiniuje pod względem zgodności z prawem międzynarodowym sprawy związane z funkcjonowaniem ministerstwa, placówek zagranicznych, przedstawicielstw państw obcych i organizacji międzynarodowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 12. udziela informacji o prawie polskim przedstawicielstwom dyplomatycznym państw obcych, urzędom konsularnym oraz przedstawicielstwom organizacji międzynarodowych w Rzeczypospolitej Polskiej; 13. współpracuje z właściwymi komórkami organizacyjnymi w zapewnieniu ochrony prawnej interesów państwa oraz polskich osób fizycznych

i prawnych za granicą; 14. we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi przygotowuje projekty instrukcji negocjacyjnych i pełnomocnictw; 15. współpracuje z placówkami zagranicznymi w sprawach wynikających z uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacjach międzynarodowych w zakresie problematyki prawa międzynarodowego; 16. uczestniczy, we współpracy z właściwymi instytucjami, w działaniach na rzecz odzyskania utraconych dóbr kultury; 17. zapewnia obsługę zadań Ministra Spraw Zagranicznych w zakresie nadzoru nad fundacjami; gromadzi dokumentację dotyczącą fundacji nadzorowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych; 18. koordynuje problematykę wprowadzania do polskiego porządku prawnego decyzji organizacji i instytucji międzynarodowych w zakresie wprowadzania, zawierania i znoszenia sankcji międzynarodowych; zapewnia obsługę Międzyresortowego Zespołu do spraw Sankcji Międzynarodowych; 19. współuczestniczy w wypracowaniu stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach rozpatrywanych przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich.

Departament Systemu Narodów Zjednoczonych i Problemów Globalnych, m.in. prowadzi sprawy współpracy Rzeczypospolitej Polskiej z organizacjami i organami systemu Narodów Zjednoczonych wynikającej z: 1. Karty Narodów Zjednoczonych i umów konstytutywnych wyspecjalizowanych organizacji systemu Narodów Zjednoczonych i Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, a także umów zawieranych przez Narody Zjednoczone z organizacjami międzynarodowymi; 2. Statutów, konwencji i uchwał przyjętych przez inne organizacje rządowe i pozarządowe o zasięgu globalnym oraz sprawy związane z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w pracach organizacji i organów Narodów Zjednoczonych w zakresie rozbrojenia, w tym w ramach Konferencji Rozbrojeniowej oraz konferencji przeglądowych dotyczących realizacji wielostronnych porozumień w dziedzinie rozbrojenia oraz kontroli i regulacji zbrojeń, zawartych pod auspicjami Narodów Zjednoczonych²¹.

²¹ Ponadto: 1. koordynuje realizację zadań wynikających z udziału Rzeczypospolitej Polskiej w operacjach pokojowych Narodów Zjednoczonych; 2. prowadzi sprawy związane z działalnością i udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w pracach dotyczących praw człowieka w systemie Narodów Zjednoczonych; 3. opiniuje przedsięwzięcia i współdziała z właściwymi komórkami organów Państwa oraz innymi instytucjami i organizacjami w realizacji zadań wynikających z ich uczestnictwa w organizacjach systemu Narodów Zjednoczonych; 4. koordynuje opracowanie sprawozdań rządu wynikających ze zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej, związanych z członkostwem w organizacjach systemu Narodów Zjednoczonych; 5. uczestniczy

Do szczegółowych zadań **Departamentu Zagranicznej Polityki Ekonomicznej** należy m.in.: współuczestniczenie w tworzeniu założeń zagranicznej polityki ekonomicznej Rzeczypospolitej Polskiej; analizowanie głównych problemów i tendencji w międzynarodowych stosunkach ekonomicznych, ze szczególnym uwzględnieniem politycznych aspektów globalizacji i regionalizacji w gospodarce światowej²²; współuczestniczenie w tworzeniu ocen bezpieczeństwa ekonomicznego Rzeczypospolitej Polskiej²³.

Departament Europy obejmuje swoją właściwością, choć nazwa mogłaby tak sugerować, nie tylko państwa i podmioty prawa międzynarodowego poło-

w pracach polskich komitetów współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz w innych formach współpracy; 6. koordynuje opracowanie stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach problemów globalnych w pracach systemu Narodów Zjednoczonych, zwłaszcza w zakresie środowiska, trwałego rozwoju i pomocy rozwojowej oraz zagrożeń globalnych, w tym przestępczości zorganizowanej, terroryzmu, narkotyków oraz problemów w dziedzinie zdrowia; 7. odpowiada za problematykę współpracy na rzecz rozwoju, w tym za realizację zadań Ministra Spraw Zagranicznych określonych w Strategii polskiej współpracy na rzecz rozwoju; zapewnia obsługę organów pomocniczych Ministra Spraw Zagranicznych właściwych w sprawach współpracy na rzecz rozwoju; 8. koordynuje działania związane ze współpracą Rzeczypospolitej Polskiej z ruchem państw niezaangażowanych; 9. prowadzi sprawy związane z przekazywaniem składek do budżetu regularnego Narodów Zjednoczonych i regulowaniem innych zobowiązań finansowych Rzeczypospolitej Polskiej wobec organizacji systemu Narodów Zjednoczonych, finansowanych z części budżetu, której dysponentem jest Minister Spraw Zagranicznych; 10. prowadzi sprawy związane z wyborami do organów wybieralnych w systemie Narodów Zjednoczonych; 11. w zakresie swojej właściwości prowadzi rejestr organizacji w których Rzeczpospolita Polska jest członkiem oraz gromadzi dokumentację tych organizacji; 12. współdziała w realizacji wniosków w sprawie zatrudnienia obywateli polskich w sekretariatach organizacji systemu Narodów Zjednoczonych; 13. w zakresie swojej właściwości nadzoruje pracę przedstawicielstw dyplomatycznych przy organizacjach międzynarodowych; 14. opracowuje i opiniuje instrukcje dla delegacji na sesje i konferencje o charakterze politycznym, organizowane w systemie Narodów Zjednoczonych oraz sporządza oceny sprawozdań delegacji; 15. współpracuje z właściwą komórką organizacyjną w sprawach wprowadzania do polskiego porządku prawnego decyzji organizacji i instytucji międzynarodowych w zakresie wprowadzania, zawierania i znoszenia sankcji międzynarodowych.

²² Uczestniczy w tym zakresie w działaniach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w międzynarodowych organizacjach gospodarczych.

²³ Ponadto: 1. uczestniczy w pracach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w OECD i w Światowej Organizacji Handlu; 2. uczestniczy w działaniach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Banku Światowym, Międzynarodowym Funduszu Walutowym, Europejskim Banku Inwestycyjnym i Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju; 3. uczestniczy w pracach związanych z integracją gospodarczą, w tym zwłaszcza integracją z Unią Europejską; 4. współdziała z właściwymi komórkami w pracach dotyczących regionalnej i subregionalnej współpracy gospodarczej; 5. nadzoruje pracę Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy OECD oraz we współdziałaniu z właściwymi komórkami organizacyjnymi, pracę przedstawicielstw dyplomatycznych w zakresie swojej właściwości, w tym pracę wydziałów ekonomiczno-handlowych.

żone w Europie²⁴. **Departament Ameryki** obejmuje swoją właściwością państwa Ameryki Północnej oraz Środkowej i Południowej²⁵. W zakresie swojej właściwości terytorialnej departamenty te m.in. formułują założenia polityki Rzeczypospolitej Polskiej wobec poszczególnych państw w zakresie właściwości departamentu i czuwają nad ich realizacją; gromadzą informacje o sytuacji politycznej, gospodarczej, naukowej i kulturalnej w poszczególnych państwach, grupach państw i regionach, niezbędne do analizy, oceny i prognozowania stosunków Rzeczypospolitej Polskiej z tymi państwami, grupami państw i regionami; rozwijają również współpracę z poszczególnymi państwami i regionami, w tym przygotowują projekty programów działalności politycznej i inspirują powstawanie programów współpracy gospodarczej z poszczególnymi państwami i regionami oraz czuwają nad ich realizacją²⁶. Zada-

²⁴ Obejmuje on swoją właściwością następujące państwa i podmioty prawa międzynarodowego: Republika Albanii, Księstwo Andorry, Stolica Apostolska, Republika Armenii, Republika Austrii, Republika Azerbejdżańska, Królestwo Belgii, Republika Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Republika Bułgarii, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Republika Chorwacji, Republika Cypryjska, Republika Czeska, Królestwo Danii, Republika Estońska, Republika Finlandii, Republika Francuska, Republika Grecka, Gruzja, Królestwo Hiszpanii, Irlandia, Republika Islandii, Federalna Republika Jugosławii, Republika Kazachstanu, Republika Kirgiska, Księstwo Liechtensteinu, Republika Litewska, Wielkie Księstwo Luksemburga, Republika Łotewska, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Suwerenny Wojskowy Zakon Maltański, Republika Malty, Republika San Marino, Republika Mołdowy, Królestwo Niderlandów, Republika Federalna Niemiec, Królestwo Norwegii, Republika Portugalska, Federacja Rosyjska, Rumunia, Republika Słowacka, Republika Słowenii, Konfederacja Szwajcarska, Królestwo Szwecji, Republika Tadżykistanu, Republika Turcji, Turkmenistan, Ukraina, Republika Uzbekistanu, Republika Węgierska, Republika Włoska.

²⁵ Obejmuje on swoją właściwością następujące państwa Ameryki Północnej: Stany Zjednoczone Ameryki, Kanada, Meksykańskie Stany Zjednoczone oraz następujące państwa i terytoria Ameryki Środkowej i Południowej: Republika Argentyńska, Barbados, Belize, Republika Boliwii, Federacyjna Republika Brazylii, Republika Chile, Republika Dominikańska, Republika Ekwadoru, Kooperacyjna Republika Gujany, Grenada, Republika Gwatemali, Republika Haiti, Republika Hondurasu, Jamajka, Republika Kolumbii, Republika Kostaryki, Republika Kuby, Republika Nikaragui, Republika Panamy, Republika Paragwaju, Republika Peru, Republika Salwadoru, Republika Surinamu, Republika Trynidadu i Tobago, Wschodnia Republika Urugwaju, Saint Vincent i Grenadyny, Boliwariańska Republika Wenezueli.

²⁶ Ponadto: 1. proponują i inicjują wymianę wizyt oficjalnych oraz konsultacji dwustronnych w zakresie właściwości departamentu, a po ich zatwierdzeniu, uczestniczą w przygotowanych do tych spotkań i w ich realizacji; 2. przygotowują i odpowiadają za treść i formę materiałów przygotowanych dla potrzeb wizyt delegacji państwowych, rządowych oraz wizyt Ministra Spraw Zagranicznych, Sekretarza Stanu, Podsekretarza Stanu, dyrektora generalnego i dyrektorów komórek organizacyjnych oraz prowadzą dokumentację wizyt i koordynują wykonywanie przyjętych ustaleń i zobowiązań; 3. z zastrzeżeniem właściwości terytorialnej i rzeczowej innych komórek organizacyjnych współuczestniczą w kształtowaniu współpracy z organi-

nia te są też realizowane w zakresie ich właściwości terytorialnej przez **Departament Azji i Pacyfiku**²⁷ oraz przez **Departament Afryki i Bliskiego Wschodu**²⁸.

Do zadań Departamentu Europy należy także prowadzenie spraw dotyczących współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej, Trójkąta Weimarskiego oraz działania w ramach Paktu Stabilności dla Europy Południowo-Wschod-

zaczajami i instytucjami międzynarodowymi, w tym organizacjami i ugrupowaniami regionalnymi i subregionalnymi; 4. nadzorują pracę przedstawicielstw dyplomatycznych oraz prace delegacji i misji specjalnych, w zakresie swojej właściwości; 5. formułują i opiniują wnioski o utworzenie, zawieszenie działalności lub likwidację placówek zagranicznych oraz opiniują wnioski o ustanowienie przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych i innych placówek państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej; 6. współdziałają z właściwymi komórkami organizacyjnymi we wszystkich sprawach dotyczących państw i innych podmiotów prawa międzynarodowego pozostających we właściwości danego departamentu.

²⁷ Obejmuje on swoją właściwością następujące państwa i terytoria: Islamskie Państwo Afganistanu, Australia (wraz z terytoriami zamorskimi i autonomicznymi), Ludowa Republika Bangladeszu, Królestwo Bhutanu, Brunei Darussalam, Chińska Republika Ludowa (w tym Tajwan), Wyspy Cooka, Republika Filipin, Republika Wysp Fidżi, Republika Indii, Republika Indonezji, Japonia, Królestwo Kambodży, Republika Kiribati, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Republika Korei, Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Republika Malediwów, Malezja, Republika Wyspy Marshalla, Sfederowane Stany Mikronezji, Mongolia, Związek Myanmar, Republika Nauru, Królestwo Nepalu, Nowa Zelandia, Wyspa Niue, Islamska Republika Pakistanu, Papua-Nowa-Gwinea, Wyspy Salomona, Niezależne Państwo Samoa, Republika Singapuru, Demokratyczno-Socjalistyczna Republika Sri Lanki, Królestwo Tajlandii, Tuvalu, Republika Vanuatu, Socjalistyczna Republika Wietnamu.

²⁸ Obejmuje on swoją właściwością następujące państwa i terytoria: Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna, Republika Angoli, Królestwo Arabii Saudyjskiej, Królestwo Bahrajnu, Republika Beninu, Republika Botswany, Burkina Faso, Republika Burundi, Republika Czadu, Republika Dżibuti, Arabska Republika Egiptu, Państwo Erytrei, Federalna Demokratyczna Republika Etiopii, Republika Gabońska, Republika Gambii, Republika Ghany, Republika Gwinei, Republika Gwinei Bissau, Republika Gwinei Równikowej, Republika Iraku, Islamska Republika Iranu, Państwo Izraela, Autonomia Palestyńska, Republika Jemeńska, Jordańskie Królestwo Haszymidzkie, Republika Kamerunu, Państwo Kataru, Republika Kenii, Federalna Islamska Republika Komorów, Republika Konga, Demokratyczna Republika Konga, Państwo Kuwejtu, Królestwo Lesotho, Republika Libańska, Republika Liberii, Wielka Libijska Arabska Dżamahirija Ludowo-Demokratyczna, Republika Madagaskaru, Republika Malawi, Republika Mali, Królestwo Maroka, Mauretańska Republika Islamska, Republika Mauritius, Republika Mozambiku, Republika Namibii, Federalna Republika Nigerii, Republika Nigru, Sułtanat Omanu, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Ruandyjska, Republika Senegalu, Republika Seszeli, Republika Sierra Leone, Somalijska Republika Demokratyczna, Królestwo Suazi, Republika Sudanu, Syryjska Republika Arabska, Zjednoczona Republika Tanzanii, Republika Togijska, Republika Tunezyjska, Republika Ugandy, Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, Demokratyczna Republika Wysp Świętego Tomasza i Książęcej, Republika Zielonego Przylądka, Republika Zambii, Republika Zimbabwe, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

niej. Departament Ameryki analizuje ponadto działalność Organizacji Państw Amerykańskich (OPA), Stowarzyszenia Wolnego Handlu Ameryki Północnej (NAFTA), Wspólnego Rynku Południa (MERCOSUR), Wspólnoty Andyjskiej oraz innych tworzących się organizacji integracji gospodarczej (Strefa Wolnego Handlu Ameryk – FTAA). Departament Azji i Pacyfiku analizuje zaś działalność Stowarzyszenia Państw Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), Forum Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC), Forum Azja-Europa (ASEM), Regionalnego Forum ASEAN (ARF), Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w Korei (KNPN), Organizacji do spraw Rozwoju Energetyki na Półwyspie Koreańskim (KEDO) oraz innych tworzących się organizacji regionu Azji i Pacyfiku, a Departament Afryki i Bliskiego Wschodu analizuje działalność Ligi Państw Arabskich (LPA), Unii Afrykańskiej (UA), Organizacji Konferencji Islamskiej (OKI), Południowoafrykańskiej Wspólnoty na rzecz Rozwoju (SADC), Rady Współpracy Państw Zatoki (RWPZ), Unii Maghrebu Arabskiego (UMA), Wspólnoty Państw Sahelu i Sahary (COMESA), Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS) oraz Wspólnego Rynku Państw Wschodniej i Południowej Afryki (COMESA).

Istotną rolę w funkcjonowaniu Ministerstwa Spraw Zagranicznych spełnia **Protokół Dyplomatyczny**. Zgodnie z przyjętym Regulaminem przygotowuje on plany i programy wizyt głów państw, szefów rządów i ministrów spraw zagranicznych oraz odpowiada za ich realizację; współdziała z właściwymi komórkami organizacyjnymi w przygotowaniu i realizacji programów wizyt Sekretarza Stanu, Podsekretarzy Stanu i dyrektora generalnego; przygotowuje audiencje przedstawicieli dyplomatycznych państw obcych u Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów, Marszałków Sejmu i Senatu oraz Ministra Spraw Zagranicznych; zapewnia obsługę protokolarną przyjęć dyplomatycznych wydawanych przez Prezydenta, Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Spraw Zagranicznych, Sekretarza Stanu, Podsekretarzy Stanu i dyrektora generalnego; jak również czuwa nad przestrzeganiem przywilejów i immunitetów dyplomatycznych i konsularnych oraz nad przestrzeganiem zasady wzajemności w tym zakresie w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą²⁹.

²⁹ Ponadto Protokół Dyplomatyczny: 1. stosownie do potrzeb merytorycznych uczestniczy w organizacji wizyt pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej u Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Spraw Zagranicznych; 2. prowadzi korespondencję protokolarną Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Spraw Zagranicznych z ich odpowiednikami; 3. prowadzi sprawy związane z akredytacją i *exequatur* przedstawicieli państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej i przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej za granicą; 4. prowadzi sprawy związane z ustanawianiem

Departament Promocji planuje i koordynuje działania ministerstwa i placówek zagranicznych oraz – w zakresie właściwości Ministra Spraw Zagranicznych – koordynuje działania innych instytucji zaangażowanych w promocję Polski za granicą; prowadzi działania mające na celu dotarcie do środowisk opiniotwórczych za granicą oraz szerszych grup społecznych w celu uzyskania ich akceptacji i poparcia dla strategicznych celów polskiej polityki zagranicznej; przygotowuje dokumenty programowe, w tym opracowuje strategię działań w zakresie promocji, a także opiniuje dokumenty rządowe w tym zakresie³⁰.

i funkcjonowaniem urzędów konsularnych państw obcych kierowanych przez konsulów honorowych i udzielaniem im *exequatur*; 5. prowadzi ewidencję personelu obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych w Rzeczypospolitej Polskiej; wydaje odpowiednie dokumenty oraz udziela wiz dyplomatycznych i służbowych tej grupie osób; wydaje „Listę korpusu dyplomatycznego”; 6. załatwia sprawy związane z zapewnieniem obcym przedstawicielstwom dyplomatycznym, urzędom konsularnym i przedstawicielstwom organizacji międzynarodowych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz członkom ich personelu możliwości korzystania z przywilejów i immunitetów, właściwych warunków działania, a także stwierdza dla potrzeb władz i instytucji polskich status oraz zakres przysługujących przywilejów i immunitetów; 7. współdziała z właściwymi służbami w sprawach związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, rezydencji szefów i członków personelu misji oraz osób korzystających z przywilejów i immunitetów; 8. inicjuje, opracowuje i opiniuje projekty umów międzynarodowych oraz innych aktów prawnych dotyczących przywilejów i immunitetów; 9. załatwia sprawy związane ze zwolnieniami celnymi oraz podatkowymi przysługującymi obcym przedstawicielstwom dyplomatycznym, urzędom konsularnym, organizacjom międzynarodowym korzystającym z przywilejów i immunitetów oraz członkom ich personelu; 10. współdziała w zawieraniu porozumień w sprawach ułatwień wizowych dla posiadaczy paszportów dyplomatycznych i służbowych oraz osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów lub powszechnie przyjętych zwyczajów międzynarodowych; nadzoruje realizację tych porozumień; 11. prowadzi sprawy związane z działalnością szkół istniejących przy obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych w Rzeczypospolitej Polskiej; 12. opracowuje umowy o zatrudnieniu członków rodzin personelu obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych oraz organizacji międzynarodowych w przedsiębiorstwach i instytucjach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 13. prowadzi sprawy związane z zapewnieniem członkom personelu obcych przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych opieki medycznej przysługującej im na podstawie stosownych umów; 14. ułatwia nabycie przez państwa wysyłające pomieszczeń koniecznych dla ich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz udziela pomocy w uzyskaniu takich pomieszczeń w inny sposób, w tym prowadzi i aktualizuje ewidencję nieruchomości użytkowanych i stanowiących własność przedstawicielstw państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej; 15. prowadzi sprawy o nadanie obywatelom państw obcych i obywatelom polskim zamieszkałym za granicą polskich orderów i odznaczeń oraz sprawy związane z przyjęciem przez obywateli polskich odznaczeń nadawanych przez najwyższe władze państw obcych.

³⁰ Ponadto: 1. przygotowuje wnioski o utworzenie Instytutów Polskich za granicą oraz

Do zadań **Departamentu Systemu Informacji** należy prowadzenie spraw związanych z funkcjonowaniem systemu gromadzenia, przetwarzania i obiegu informacji w ministerstwie i w placówkach zagranicznych oraz we współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi kształtowanie założeń i kierunków działalności informacyjnej ministerstwa³¹.

W § 34 Regulaminu określono szczegółowe zadania **Departamentu Konsularnego i Polonii**. Departament ten nadzoruje pracę urzędów konsularnych oraz wykonywanie funkcji konsularnych przez konsulów; analizuje sytuacje oraz udziela pomocy i podejmuje interwencje w celu zapewnienia ochrony praw i interesów Państwa oraz polskich osób fizycznych i prawnych za gra-

stanowisk do spraw promocji w placówkach zagranicznych, a także opiniuje wnioski o utworzenie instytutów państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej; 2. nadzoruje pracę placówek zagranicznych w zakresie promocji; 3. inicjuje i prowadzi działalność kształtującą pozytywny wizerunek Rzeczypospolitej Polskiej za granicą oraz przedstawia inicjatywy w zakresie kultury i nauki w kontaktach dwustronnych i wielostronnych; 4. inicjuje, przygotowuje i negocjuje projekty umów międzyrządowych i programów wykonawczych w zakresie współpracy kulturalnej, edukacyjnej oraz dotyczącej wymiany młodzieży; 5. opracowuje i realizuje projekty promocyjne; 6. prowadzi sprawy związane z funkcjonowaniem promocyjnych stron internetowych w ministerstwie i placówkach zagranicznych; 7. współpracuje z ministerstwami i innymi urzędami organów administracji rządowej, organami samorządu terytorialnego, organizacjami międzynarodowymi i pozarządowymi oraz wyspecjalizowanymi agendami do spraw promocji; 8. przeprowadza analizy wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej za granicą; 9. ocenia roczne sprawozdania z działalności promocyjnej placówek zagranicznych oraz realizację programów promocyjnych i wykonanie umów międzynarodowych w tym zakresie; 10. odpowiada za współpracę z organizacjami pożytku publicznego, w tym zapewnia obsługę zadań Ministra Spraw Zagranicznych, jako organu administracji publicznej w zakresie określonym w przepisach o działalności pożytku publicznego.

³¹ Ponadto Departament: 1. współuczestniczy w opracowywaniu informacji i materiałów prezentujących politykę zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej oraz rozpowszechnia je w kraju i za granicą; 2. przygotowuje dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz dla ministerstwa i placówek zagranicznych niejawnie materiały informacyjne w formie biuletynów bieżących i okresowych z zakresu problematyki międzynarodowej i polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej, rozwoju sytuacji wewnętrznej w krajach i regionach mających znaczenie dla interesów Rzeczypospolitej Polskiej; 3. współuczestniczy w obiegu i przetwarzaniu informacji między ministerstwem a placówkami zagranicznymi, opiniuje i ocenia działalność prasowo-informacyjną placówek zagranicznych; 4. współpracuje z krajowymi i zagranicznymi środkami masowego przekazu w zakresie obsługi medialnej ministerstwa; 5. koordynuje prowadzenie spraw związanych z funkcjonowaniem jednolitego systemu informacji ministerstwa zamieszczanej w sieciach rozległych – wewnętrznych i zewnętrznych, współtworzy bazy danych informacji; 6. opiniuje tworzenie i likwidację stanowisk do spraw prasowo-informacyjnych w placówkach zagranicznych; 7. zapewnia realizację zadań wynikających z przepisów o dostępie do informacji publicznej; 8. prowadzi sprawy związane z akredytacją korespondentów zagranicznych.

nicą, a także uczestniczy w opracowywaniu założeń i kierunków współpracy z zagranicą w dziedzinie ruchu osobowego, polityki wizowej, migracyjnej i uchodźstwa, analizuje politykę wizową i migracyjną państw obcych, inicjuje i prowadzi negocjacje umów o ruchu bezwizowym, uczestniczy w negocjowaniu umów o readmisji oraz o małym ruchu granicznym i przejściach granicznych³².

Archiwum MSZ prowadzi państwowy wyodrębniony zasób archiwalny ministerstwa, gromadzi, ewidencjonuje, opracowuje, przechowuje i udostępnia materiały archiwalne³³.

W skład Ministerstwa Spraw Zagranicznych wchodzi sześć biur. **Biuro Kadr i Szkoleń** realizuje politykę personalną i zatrudnienia w ministerstwie i w placówkach zagranicznych, w szczególności wykonuje czynności wynikające ze stosunku pracy, a zwłaszcza w sprawach nawiązania, zmiany i roz-

³² Ponadto: 1. we współpracy z Biurem Dyrektora Generalnego uczestniczy w kontroli urzędów konsularnych; 2. organizuje i prowadzi szkolenia kandydatów na stanowiska konsularne w placówkach zagranicznych, a także zapewnia obsługę komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzaminy konsularne oraz występuje z wnioskami o udzielenie uprawnień do wykonywania funkcji konsularnych; 3. wnioskuje o utworzenie, zawieszenie działalności, likwidację i przekształcenie polskich urzędów konsularnych, a także opiniuje wnioski o utworzenie urzędów konsularnych państw obcych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz utrzymuje kontakty z tymi urzędami; 4. uczestniczy w pracach związanych ze współdziałaniem z Grupą Schengen; 5. opiniuje, inicjuje i uczestniczy w opracowywaniu przepisów prawa dotyczących spraw konsularnych, a także inicjuje opracowuje i negocjuje umowy międzynarodowe dotyczące realizacji funkcji konsularnych i czuwa nad ich wykonywaniem; 6. prowadzi sprawy związane z ochroną praw i statusu prawnego Polonii oraz polskich mniejszości narodowych za granicą; 7. na wniosek sądów i innych właściwych organów polskich i zagranicznych uczestniczy w wykonywaniu rekwizycji sądowych i administracyjnych; 8. legalizuje polskie dokumenty urzędowe przeznaczone do obrotu prawnego za granicą; 9. wspiera kultywowanie języka polskiego, tradycji i kultury polskiej za granicą oraz kontakty i współpracę gospodarczą Polonii z Rzeczypospolitą Polską; 10. analizuje zjawiska i procesy zachodzące w środowiskach Polonii i Polaków za granicą oraz uczestniczy w kształtowaniu i realizacji polityki Państwa wobec tych środowisk; 11. współdziała w ochronie polskich miejsc pamięci za granicą; 13. współpracuje z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju kontaktów z zagranicą w sprawach polonijnych, turystycznych i sportowych; 14. prowadzi sprawy współpracy z Radiem Polonia i Telewizją Polonia.

³³ Ponadto: 1. uczestniczy w opracowywaniu zasad i trybu obiegu dokumentów jawnych, w tym rejestracji, ewidencjonowania, przechowywania, archiwizacji i brakowania akt w ministerstwie oraz placówkach zagranicznych; 2. opracowuje dokumentację historyczną dla potrzeb ministerstwa; 3. gromadzi relacje i wspomnienia byłych pracowników służby dyplomatyczno-konsularnej; 4. gromadzi i udostępnia księgozbiór ministerstwa, prenumeruje prasę zagraniczną dla ministerstwa; 5. nadzoruje działalność bibliotek w placówkach zagranicznych; 6. współpracuje z instytucjami archiwalnymi w kraju i za granicą w zakresie wymiany informacji oraz udostępniania materiałów archiwalnych i bibliotecznych.

wiązania stosunku pracy z pracownikami ministerstwa, Zarządu Obsługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych³⁴. **Biuro Budżetu i Finansów** zapewnia obsługę dysponenta głównych środków budżeto-

³⁴ Ponadto: 1. kieruje zatwierdzonych kandydatów na stanowiska na placówkach zagranicznych do odbycia praktyk przedwyjazdowych; 2. przygotowuje i realizuje plany rotacji pracowników placówek zagranicznych; 3. nadzoruje i koordynuje przeprowadzanie okresowych ocen pracowników ministerstwa, Zarządu Obsługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych; 4. prowadzi sprawy związane z nadawaniem orderów, odznaczeń, odznak honorowych oraz innych wyróżnień pracownikom ministerstwa i placówek zagranicznych; 5. prowadzi sprawy emerytalne i rentowe pracowników; 6. realizuje sprawy związane z wyjazdami w ramach pomocy sezonowej do placówek zagranicznych; 7. prowadzi akta osobowe pracowników oraz komputerową ewidencję pracowników ministerstwa, Zarządu Obsługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych; 8. prowadzi wykaz obywateli polskich zatrudnionych w Narodach Zjednoczonych, organizacjach wyspecjalizowanych oraz w innych instytucjach i organizacjach międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem; wystawia zaświadczenia dla celów podatkowych; 9. prowadzi sprawy związane z powoływaniem i odwoływaniem członków komisji dyscyplinarnej; 10. przygotowuje wnioski do rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego; zapewnia obsługę komisji dyscyplinarnej oraz prowadzi archiwum komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego; 11. nadzoruje realizację zadań i wypełniania obowiązków pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, w szczególności wynikających z Kodeksu pracy i Regulaminu pracy Ministerstwa Spraw Zagranicznych, współpracując w tym zakresie z zakładową organizacją związkową, społecznym inspektorem pracy, Państwową Inspekcją Pracy oraz organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej; 12. opiniuje i opracowuje projekty aktów prawnych w sprawach ze stosunku pracy; 13. nadzoruje przestrzeganie przepisów prawa pracy w ministerstwie, Zarządzie Obsługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych; 14. prowadzi sprawy związane z wydawaniem, przechowywaniem i ewidencjonowaniem paszportów urzędowych; załatwia sprawy wizowe pracowników ministerstwa i innych upoważnionych osób; 15. wystawia i prowadzi rejestr krajowych i zagranicznych delegacji służbowych; 16. reprezentuje Ministra Spraw Zagranicznych przed sądami i innymi organami wymiaru sprawiedliwości w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych; 17. bierze udział w dochodzeniach powypadkowych, prowadzi rejestry wypadków przy pracy, w drodze do pracy i z pracy, chorób zawodowych oraz załatwia sprawy związane z ustaleniem praw do odszkodowań i innych świadczeń powypadkowych; 18. prowadzi nabór kandydatów do służby dyplomatyczno-konsularnej, w tym organizuje egzaminy konkursowe; prowadzi komputerowy bank danych kandydatów do pracy i rezerwy kadrowej dla potrzeb ministerstwa; 19. organizuje i nadzoruje przebieg aplikacji administracyjnej, czuwa nad przebiegiem praktyk oraz staży krajowych i zagranicznych; 20. organizuje i prowadzi szkolenia zawodowe dla pracowników i ich rodzin, organizuje kursy języków obcych oraz egzaminy kwalifikacyjne i resortowe z języków obcych; 21. we współdziałaniu z innymi komórkami organizacyjnymi prowadzi nabór wewnętrzny do misji pokojowych i organizacji międzynarodowych; 22. prowadzi i koordynuje szkolenia krajowe i zagraniczne; 23. prowadzi sprawy związane z organizacją wypoczynku wczasowo-rekreacyjnego i świadczeniem usług w tym zakresie oraz organizowaniem pomocy socjalnej dla pracowników, emerytów i rencistów ministerstwa; 24. prowadzi sprawy świadczeń wolontariuszy w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych.

wych 45 części budżetu – sprawy zagraniczne³⁵; a **Biuro Administracji** administruje nieruchomościami Skarbu Państwa położonymi za granicą, pozostającymi w zarządzie ministerstwa oraz sprawuje nadzór nad gospodarowaniem mieniem Skarbu Państwa za granicą, pozostającym w zarządzie ministerstwa³⁶. Do zadań **Biura Informatyki** należy zapewnienie prawidłowego

³⁵ Ponadto: 1. zapewnia obsługę głównego księgowego w zakresie jego zadań określonych w przepisach o finansach publicznych, w tym zapewnia głównemu księgowemu dokonywanie oceny prawidłowości merytorycznej operacji gospodarczych i ich zgodności z prawem oraz kompletności i formalno-rachunkowej rzetelności i prawidłowości dokumentów dotyczących tych operacji; przygotowuje pisemne zawiadomienia dla kierownika jednostki o odmowie podpisania przez głównego księgowego dokumentu i jej przyczynach; 2. opracowuje budżet ministerstwa, nadzoruje jego wykonanie, sporządza sprawozdania i analizy z jego realizacji oraz przygotowuje okresowe informacje dla dyrektora generalnego służby zagranicznej i dysponentów środków budżetowych, a także dla innych jednostek centralnych; 3. dysponuje środkami przekazywanymi przez dysponenta głównego na utrzymanie placówek zagranicznych; 4. nadzoruje realizację planów finansowych jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych, opracowuje plany finansowe placówek zagranicznych oraz ich zbiorcze zestawienia, sporządza ich analizę oraz przygotowuje w tym zakresie okresowe informacje dla dyrektora generalnego i dysponentów środków budżetowych; 5. nadzoruje działalność i sprawozdawczość administracyjno-finansową placówek zagranicznych, sporządza sprawozdania i analizy z wykonania budżetów placówek zagranicznych oraz zatwierdza ich bilanse roczne; 6. dokonuje wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kontroli kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących tych operacji; 7. prowadzi obsługę finansowo-księgową ministerstwa oraz wnioskuje wobec innych jednostek organizacyjnych o udzielenie w formie ustnej lub pisemnej niezbędnych informacji i wyjaśnień, jak również udostępnienie do wglądu dokumentów i wyliczeń będących źródłem tych informacji i wyjaśnień; przygotowuje zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych; 8. prowadzi sprawy dotyczące obsługi bankowej ministerstwa i placówek zagranicznych w zakresie ich zasilania w środki finansowe, w tym w zakresie wykorzystania środków specjalnych; 9. opiniuje warunki umów dotyczących użytkowania lokali dla potrzeb placówek zagranicznych i ich pracowników; 10. organizuje szkolenia w zakresie finansów publicznych i rachunkowości dla pracowników placówek zagranicznych oraz osób skierowanych do pracy w placówkach zagranicznych; 11. realizuje od strony administracyjno-finansowej porozumienia międzyresortowe w sprawie utworzenia w niektórych placówkach zagranicznych stanowisk pracowników innych resortów; 12. prowadzi sprawy związane z wynagrodzeniami oraz innymi świadczeniami pieniężnymi, wynikającymi z uprawnień pracowników; 13. prowadzi sprawy związane z podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne; 14. zapewnia w ministerstwie obsługę podróży krajowych i zagranicznych oraz dokonuje analizy ich kosztów; 15. ustala dla byłych i obecnych pracowników ministerstwa kapitał początkowy w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym; 16. prowadzi sprawy rozliczenia pożyczek konsularnych, opłat skredytowanych oraz innych form zwrotnej pomocy finansowej i reprezentuje Ministra Spraw Zagranicznych w postępowaniach nakazowych i upominawczych prowadzonych przed sądami i organizacjami egzekucyjnymi w tych sprawach.

³⁶ Ponadto: 1. planuje, organizuje, realizuje i rozlicza inwestycje oraz remonty w placówkach zagranicznych; 2. planuje i realizuje zaopatrzenie placówek zagranicznych w materiały,

funkcjonowania systemów informatycznych ministerstwa i placówek zagranicznych oraz bezpieczeństwa zawartych w nich danych³⁷, zaś do zadań **Biura Bezpieczeństwa Dyplomatycznego** należy zapewnienie ochrony informacji niejawnych w ministerstwie i placówkach zagranicznych; jak też planowanie i koordynowanie działania w zakresie ochrony fizycznej obiektów ministerstwa oraz placówek zagranicznych, a także eksploataowanie systemów technicznej ochrony obiektów w ministerstwie (w zakresie ochrony fizycznej obiektów ministerstwa i placówek zagranicznych współpracuje z Biurem Ochrony Rządu)³⁸.

sprzęt i wyposażenie, dzieła sztuki oraz opiniuje wyposażenie wnętrz; 3. składa zawiadomienia i wnioski o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych w placówkach zagranicznych; 4. nadzoruje inwentaryzację majątku placówek zagranicznych oraz wspomaga jej wykonanie.

³⁷ Ponadto Biuro to: 1. realizuje i odpowiada za rozwój, modernizację i funkcjonowanie jednolitego systemu informatycznego ministerstwa i placówek zagranicznych; 2. inicjuje działania, a w tym organizuje prezentacje, pokazy i szkolenia w zakresie stosowania nowych technik informatycznych; 3. określa i realizuje standaryzację wykorzystywanego sprzętu i oprogramowania informatycznego; 4. zapewnia funkcjonowanie i nadzoruje wykorzystywanie w ministerstwie ogólnosięciowych sieci informatycznych oraz zewnętrznych baz danych, a tym samym jawnych sieci i baz informatycznych związanych z przynależnością Rzeczypospolitej Polskiej do OBWE, OECD, NATO i Unii Europejskiej; 5. zapewnia środki techniczne zapewniające wymianę informacji w ramach zamkniętych sieci informatycznych, zarówno organizacji krajowych, jak i międzynarodowych; 6. wyposaża ministerstwo w sprzęt i oprogramowanie komputerowe oraz nadzoruje i kontroluje ich właściwe wykorzystywanie; 7. tworzy, wdraża, modernizuje i rozwija systemy informatyczne dla potrzeb rejestrów państwowych pozostających w kompetencji Ministra Spraw Zagranicznych; 8. realizuje planowanie, rozwój i budowę oraz nadzoruje obsługę administracyjną infrastruktury informatycznej i systemów informatycznych w ministerstwie i placówkach zagranicznych; 9. zapewnia warunki działania i organizuje prace międzyresortowych i wewnętrznych zespołów do spraw wchodzących w zakres właściwości biura; 10. uczestniczy, w zakresie problematyki biura, w pracach instytucji zewnętrznych oraz organów organizacji międzynarodowych, a w tym mających na celu dostosowanie systemów informatycznych do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej; 11. współpracuje z urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw informatyzacji oraz z innymi urzędami w zakresie rozwoju informatyki w administracji rządowej.

³⁸ Ponadto Biuro Bezpieczeństwa Dyplomatycznego 1. zapewnia obsługę pełnomocnika do spraw ochrony informacji niejawnych, w tym realizuje zadania określone w ustawie o ochronie informacji niejawnych w komórkach organizacyjnych ministerstwa oraz w placówkach zagranicznych; 2. kontroluje, analizuje i ocenia stan ochrony informacji niejawnych i przestrzegania przepisów o ochronie informacji niejawnych oraz ewidencję obiegu dokumentów niejawnych w komórkach organizacyjnych ministerstwa oraz placówkach zagranicznych; 3. przeprowadza zwykłe postępowanie sprawdzające w stosunku do osób ubiegających się o przyjęcie do pracy lub zatrudnionych w ministerstwie i placówkach zagranicznych, wydaje lub odmawia wydania poświadczenia bezpieczeństwa oraz przechowuje akta zakończonych postępowań sprawdzających; 4. współdziała ze służbami ochrony państwa w zakresie prowadzonych przez te służby poszerzonych i specjalnych postępowań sprawdzających wobec osób

Natomiast **Biuro Łączności** opracowuje, organizuje, wdraża, utrzymuje, modernizuje i rozwija system łączności jawnej i niejawnej, w tym łączności szyfrowej ministerstwa; a także planuje i realizuje przedsięwzięcia w zakresie zapewnienia łączności awaryjnej ministerstwa w warunkach kryzysu polityczno-militarnego i konfliktu zbrojnego³⁹.

ubiegających się o przyjęcie do pracy lub zatrudnionych w ministerstwie i placówkach zagranicznych; 5. prowadzi ewidencję osób, które uzyskały poświadczenie lub odmowę wydania poświadczenia bezpieczeństwa; 6. prowadzi wykaz stanowisk i prac zleconych oraz osób dopuszczonych do pracy na stanowiskach, z którymi wiąże się dostęp do informacji niejawnych, odrębnie dla każdej klauzuli tajności; 7. przyjmuje i prowadzi ewidencję oświadczeń o odpowiedzialności za ochronę informacji niejawnych NATO i UE; 8. prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawach naruszenia przepisów o ochronie informacji niejawnych stanowiących tajemnicę służbową oraz współdziała w tym zakresie ze służbami ochrony państwa; współdziała ze służbami ochrony państwa w prowadzonych przez nie postępowaniach w sprawach naruszenia przepisów o ochronie informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową; 9. zapewnia obsługę kancelaryjną ministerstwa i placówek zagranicznych w zakresie dokumentów i materiałów zawierających informacje niejawne, w tym także informacje niejawne NATO, UZE i UE, oraz prowadzi kancelarię tajną NATO, UZE, UE w ministerstwie; 10. organizuje i utrzymuje funkcjonowanie poczty dyplomatycznej MSZ; 11. kontroluje zgodność funkcjonowania sieci i systemów teleinformatycznych ze szczegółowymi wymaganiami bezpieczeństwa systemów (SWBS); 12. identyfikuje i analizuje zagrożenia dla systemów sieci teleinformatycznych służących do wytwarzania, przechowywania, przetwarzania lub przekazywania informacji niejawnych; 13. przeprowadza szkolenia pracowników ministerstwa i osób wyjeżdżających na placówki w zakresie przepisów dotyczących ochrony informacji niejawnych i obsługi kancelarii tajnych; 14. opracowuje projekty wytycznych, instrukcji i zaleceń zapewniających jednolite stosowanie przepisów o ochronie informacji niejawnych w komórkach organizacyjnych ministerstwa i placówkach zagranicznych; 15. podejmuje doraźne działania w sytuacjach kryzysowych; 16. we współpracy z innymi kompetentnymi komórkami organizacyjnymi ministerstwa, opracowuje plan operacyjny funkcjonowania ministerstwa w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, kryzysu polityczno-militarnego i wojny; uczestniczy w pracach związanych z opracowaniem „Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej”; 17. wykonuje zadania związane z reklamacją oraz ewidencją pracowników posiadających przydziały mobilizacyjne; 18. analizuje, ocenia i kontroluje stan gotowości obronnej ministerstwa i placówek zagranicznych; 19. planuje i organizuje przedsięwzięcia organizacyjne i szkoleniowe w zakresie spraw obronnych; 20. kieruje pracami dotyczącymi rozwinięcia zapasowego stanowiska kierowania; 21. wystawia dokumenty uprawniające do wejścia i wjazdu do obiektów ministerstwa oraz prowadzi ich ewidencję. Zob. też: Decyzja nr 6 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 23 XII 2002 r. w sprawie utworzenia i organizacji Głównej Kancelarii Tajnej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 5, poz. 58.

³⁹ Ponadto Biuro Łączności: 1. odpowiada za funkcjonowanie i rozwój systemów służących do przetwarzania i przesyłania informacji niejawnych zgodnie z wymaganiami ustawy o ochronie informacji niejawnych i zaleceniami krajowych władz bezpieczeństwa; 2. wyposaża ministerstwo i placówki zagraniczne w urządzenia służące do przetwarzania i przekazywania informacji niejawnych, w szczególności: sprzęt teleinformatyczny (w tym posiadający stosowne

Należy także zauważyć, iż przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych działa gospodarstwo pomocnicze pod nazwą Zarząd Obsługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych⁴⁰. Zarząd prowadzi działalność usługowo-produkcyjną w celu zapewnienia warunków prawidłowego funkcjonowania Ministerstwa i placówek zagranicznych pod względem administracyjno-technicznym⁴¹.

W kwietniu 2002 r. Minister Spraw Zagranicznych powołał Doradczy Komitet Prawny. Komitet ten zajmuje się istotnymi zagadnieniami prawa międzynarodowego, prawa unijnego oraz prawa wewnętrznego i na podstawie

certyfikaty krajowych władz bezpieczeństwa), zabezpieczenia elektromagnetyczne oraz techniczne systemy zabezpieczeń; 3. zapewnia funkcjonowanie oraz rozwój Ośrodków Łączności MSZ w Warszawie (Centrum Systemów Telekomunikacyjnych w Dąbrówce, Sekcja Telekomunikacji w gmachu, Radiowy Ośrodek Nadawczy w Grabowie); 4. zapewnia całodobowy dostęp do systemów telekomunikacyjnych ministerstwa placówkom zagranicznym i uprawnionym urzędom i instytucjom krajowym; 5. zapewnia funkcjonowanie oraz techniczny nadzór nad wykorzystaniem niejawnych systemów łączności służących wymianie informacji z NATO i Unią Europejską; współpracuje w tym zakresie z właściwymi komórkami organizacyjnymi służb ochrony państwa i Ministerstwa Obrony Narodowej; 6. opracowuje technicznie i ekspediuje szyfrogramy, clarysy oraz notatki informacyjne do adresatów w ministerstwie, innych urzędach oraz instytucjach krajowych; 7. zapewnia instalację, techniczny nadzór, konserwację i modernizację systemów technicznych ochrony oraz systemów łączności wewnętrznej placówek zagranicznych; projektuje nowe systemy dla nowo utworzonych placówek oraz je wdraża; 8. prowadzi szkolenia specjalistyczne dla szyfrantów, operatorów systemów telekomunikacyjnych oraz dla ekspertów ochrony z zakresu obsługi systemów łączności; 9. współpracuje z komórkami organizacyjnymi ministerstwa w zakresie spraw obronnych, szkolenia, bhp, przeciwpożarowych, transportowych i gospodarczych.

⁴⁰ Zob. Zarządzenie nr 4 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 28 XII 2001 r. w sprawie Zarządu Obsługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 1, poz. 2; zm.: Dz. Urz. MSZ 2003 r., nr 2, poz. 4; nr 5, poz. 66.

⁴¹ Zgodnie z § 2 ust. 2 Zarządzenia nr 4 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 28 XII 2001 r. przedmiotem działalności Zarządu jest w szczególności: 1. zarządzanie nieruchomościami znajdującymi się w trwałym zarządzie ministerstwa; 2. utrzymywanie obiektów ministerstwa w należyтым stanie technicznym, eksploatacyjnym, sanitarnym, przeciwpożarowym oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami; 3. zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego i eksploatacyjnego taboru samochodowego, urządzeń sprzętu biurowego i pozostałych składników mienia, w stosunku do którego ministerstwu przysługują prawa majątkowe; 4. realizacja zaopatrzenia materiałowo-technicznego ministerstwa; 5. świadczenie usług poligraficznych, rzemieślniczych, transportowych, parkingowych, usług w zakresie tłumaczeń i innych; 6. obsługa organizacyjna i recepcyjna konferencji, kursów, narad i innych spotkań; 7. zapewnienie obsługi recepcyjno-gastronomicznej przyjęć i wizyt; 8. zapewnienie funkcjonowania lub prowadzenie stołówki pracowniczej; 9. zapewnienie funkcjonowania ambulatorium ministerstwa; 10. ochrona i zabezpieczenie mienia ministerstwa; 11. prowadzenie inwestycji w zakresie robót budowlano-montażowych i zakupu środków trwałych na rzecz ministerstwa i placówek zagranicznych, zgodnie z planem zamówień publicznych.

ich analizy sporządza opinie i ekspertyzy prawne na potrzeby Ministra Spraw Zagranicznych⁴².

Ponadto w październiku 2003 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał zarządzenie w sprawie powołania Zespołu Społecznych Doradców Ministra Spraw Zagranicznych. Zadaniem tego Zespołu jest wspieranie Ministra Spraw Zagranicznych w realizacji jego zadań, w szczególności przez: 1. sporządzanie opinii, ekspertyz i analiz; 2. analizowanie zagadnień i problemów dotyczących polityki zagranicznej i resortu spraw zagranicznych oraz przedstawianie w tym zakresie wniosków Ministrowi Spraw Zagranicznych; 3. udział z głosem doradczym w naradach i spotkaniach organizowanych w kraju i za granicą; 4. ułatwianie kontaktów Ministra Spraw Zagranicznych z mediami, organizacjami pozarządowymi, środowiskami zawodowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami⁴³.

W lipcu 2002 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał zarządzenie w sprawie utworzenia Akademii Dyplomatycznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych⁴⁴. Zostało ono zastąpione zarządzeniem z dnia 10 XII 2002 r.⁴⁵ Zgodnie z zarządzeniem celem Akademii jest prowadzenie działalności polegającej

⁴² Zob. Zarządzenie nr 4 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 25 IV 2002 r. w sprawie powołania Doradczego Komitetu Prawnego przy Ministrze Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 3, poz. 34 oraz A. P r z y b o r o w s k a - K l i m c z a k, W. S t a s z e w s k i, *Prawo dyplomatyczne i konsularne. Wybór dokumentów*, Lublin 2003, s. 423-424; zob. też Decyzja nr 13 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 11 V 2002 r. w sprawie powołania członków Doradczego Komitetu Prawnego przy Ministrze Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 3, poz. 38.

⁴³ Zespół jest organem pomocniczym Ministra Spraw Zagranicznych. Zob. Zarządzenie nr 6 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 października 2003 r. w sprawie powołania Zespołu społecznych doradców Ministra Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2003 r. nr 4, poz. 52. Zob. też Decyzja nr 37 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 października 2003 r. w sprawie wyznaczenia członka Zespołu społecznego doradców Ministra Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ 2003 r., nr 4, poz. 55); Decyzja nr 38 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 października 2003 r. w sprawie wyznaczenia członka Zespołu społecznego doradców Ministra Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ 2003 r., nr 4, poz. 56); Decyzja nr 39 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 października 2003 r. w sprawie wyznaczenia przewodniczącego Zespołu społecznych doradców Ministra Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ 2003 r., nr 4, poz. 57).

⁴⁴ Zob. Zarządzenie nr 6 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 4 VII 2002 r. w sprawie utworzenia Akademii Dyplomatycznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. 2000 r., nr 3, poz. 36.

⁴⁵ Zarządzenie nr 10 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 10 XII 2002 r. w sprawie utworzenia zakładu budżetowego – Akademii Dyplomatycznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 5, poz. 51; zm.: Dz. Urz. MSZ 2003 r., nr 2, poz. 5.

na przygotowaniu, kształceniu i doskonaleniu zawodowym członków służby zagranicznej, członków korpusu służby cywilnej oraz innych pracowników administracji publicznej, a także pracowników innych instytucji prowadzących działalność międzynarodową⁴⁶. Natomiast w listopadzie 2002 r. Minister Spraw Zagranicznych powołał Radę do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi⁴⁷. Jest to organ pomocniczy Ministra Spraw Zagranicznych w sprawach związanych z dyplomacją społeczną rozumianą jako aktywność organizacji pozarządowych i innych inicjatyw obywatelskich w stosunkach międzynarodowych⁴⁸. Ministrowi Spraw Zagranicznych RP podlega wiele jednostek organizacyjnych lub jest nadzorowanych przez niego. W 2002 r. został opublikowany wykaz takich jednostek⁴⁹. Wynika z niego, że wśród jednostek podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych RP znajduje się 96 przedstawicielstw dyplomatycznych, 7 stałych przedstawicielstw przy organizacjach międzynarodowych, 186 urzędów konsularnych

⁴⁶ Przedmiotem działalności Akademii jest w szczególności organizowanie i prowadzenie: 1. kształcenia specjalistycznego w ramach aplikacji dyplomatyczno-konsularnej na polecenie dyrektora generalnego służby zagranicznej; 2. kursów kształcenia ustawicznego; 3. kursów specjalistycznych; 4. kursów językowych; 5. seminariów i konferencji; 6. działalności wydawniczej, w tym także dla potrzeb Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

⁴⁷ Zob. Zarządzenie nr 9 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 19 XI 2002 r. w sprawie powołania Rady do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi przy Ministrze Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 5, poz. 50 oraz P r z y b o r o w s k a - K l i m c z a k, S t a s z e w s k i, dz. cyt., s. 424-426; zob. też Decyzja nr 19 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 19 XI 2002 r. w sprawie powołania spośród przedstawicieli organizacji pozarządowych członków Rady do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi przy Ministrze Spraw Zagranicznych, Dz. Urz. MSZ 2002 r., nr 5, poz. 53.

⁴⁸ Do zadań Rady do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi przy Ministrze Spraw Zagranicznych należy w szczególności: 1. analizowanie podstawowych kierunków współpracy resortu spraw zagranicznych z organizacjami pozarządowymi, w tym analiza doświadczeń i działań polskich organizacji pozarządowych za granicą oraz inicjatyw Ministerstwa Spraw Zagranicznych w sferze działalności i doświadczeń organizacji pozarządowych; 2. konsultacje założeń polskiej polityki zagranicznej wobec państw, w których aktywnie działają międzynarodowe i polskie organizacje pozarządowe oraz strategii pomocy udzielanej przez Rzeczpospolitą Polską; 3. wspieranie i promocja możliwości uczestnictwa polskich organizacji pozarządowych w różnych przedsięwzięciach na forum międzynarodowym; 4. przedstawianie ocen, wniosków i opinii oraz sporządzanie raportów i ekspertyz w zakresie działania Rady; 5. współpraca z właściwymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Spraw Zagranicznych w zakresie działania Rady.

⁴⁹ Obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 17 X 2002 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Zagranicznych, M. P. 2002 r., nr 52, poz. 738 oraz P r z y b o r o w s k a - K l i m c z a k, S t a s z e w s k i, dz. cyt., s. 432-442.

(w tym 139 kierowanych przez konsulów honorowych), 20 instytutów polskich⁵⁰ oraz Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Instytut Zachodni – Instytut Naukowo-Badawczy im. Zygmunta Wojciechowskiego, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej i Dom Dzieci Pracowników Służby Zagranicznej.

Należy też zwrócić uwagę, iż Minister Spraw Zagranicznych kieruje ministerstwem przy pomocy Sekretarza Stanu i Podsekretarzy Stanu oraz Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej⁵¹.

Obecna struktura organizacyjna Ministerstwa Spraw Zagranicznych stanowi powrót do klasycznej struktury opartej na silnej pozycji departamentów⁵². Wcześniejsza struktura organizacyjna w wielu przypadkach okazywała się mało czytelna i myląca dla zewnętrznych interesantów i podmiotów współpracy. System departamentów koordynacyjnych stał się dodatkowym ogniwem między komórkami odpowiedzialnymi za określony zakres spraw a ścisłym kierownictwem resortu⁵³.

THE ORGANISATIONAL STRUCTURE OF THE FOREIGN MINISTRY OF POLAND

S u m m a r y

The organisation of Foreign Ministry is defined exclusively in the regulations of the home law. Foreign Ministry in Poland works for the Minister of Foreign Affairs, who is the principal organ of state administration.

⁵⁰ Zob. A. Przyborska-Klimczak, W. Sz. Staszewski, S. Wrosek, *Międzynarodowa współpraca w dziedzinie kultury. Wybór dwustronnych umów zawartych przez Polskę*, Radom 2002, s. 288-292.

⁵¹ Zob. Art. 37 ustawy z dnia 8 VIII 1996 r. o Radzie Ministrów (t.j. Dz. U. 2003 r., nr 24, poz. 199; zm.: Dz. U. 2003 r., nr 80, poz. 717); art. 6 ustawy z dnia 27 VII 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. 2001 r., nr 128, poz. 1403 oraz Przyborska-Klimczak, Staszewski, *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, s. 283-302); Decyzja nr 33 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie zakresu czynności sekretarza stanu i podsekretarzy stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz porządku zastępstw Ministra Spraw Zagranicznych, sekretarza stanu i podsekretarzy stanu (Dz. Urz. MSZ 2003 r., nr 3, poz. 41. Zob. też: Sutor, *Prawo dyplomatyczne i konsularne*, wyd. VII, s. 57-58.

⁵² Strukturę organizacyjną Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w latach 1918-2000 prezentuje K. Szczepanik (*Dyplomacja Polski 1918-2000. Struktury organizacyjne*).

⁵³ Por. K. Szczepek, *Organizacja i funkcjonowanie służby dyplomatyczno-konsularnej*, s. 437.

In 1998 a new organisational structure of the Ministry of Foreign Affairs was introduced, a structure that diverted from the classical division into departments and sections. The Statute has anticipated the establishment of thirty eight organisational units, including twenty seven departments with a various range of competence and differing with regard to the status of employment. Six co-ordination departments have been established. They have become an additional cell between the units responsible for a definite range of affairs and the management of the department. This structure in many cases was misleading for external clients and co-operating subjects.

In 2001 the organisational structure of Foreign Ministry was changed. Prime Minister conferred the Statute on the Ministry of Foreign Affairs, according to which twenty three organisational units were included within the ministry. At the moment the current Statute of the Ministry of Foreign Affairs of 2002 confirms that the Ministry is composed of twenty three organisational units. Thus they have returned to the classical structure based on the powerful position of departments.

Translated by Jan Kłos

Słowa kluczowe: ministerstwo spraw zagranicznych, naczelne organy administracji państwowej, organy państwa w stosunkach międzynarodowych, prawo administracyjne, prawo dyplomatyczne i konsularne, służba zagraniczna, służba dyplomatyczno-konsularna.

Key words: ministry of foreign affairs, principal organs of state administration, state organs in international relations, administrative law, diplomatic and consular law, foreign service, diplomatic-consular service.